

معرفیهای گزارشی

کلیات

* فهرست نسخ خطی کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران. حبیب الله عظیمی. (چاپ اول: تهران، کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۷۲). ج ۱۲، ۶۲۰ص، وزیری. مصور. کتابشناسی و نسخه شناسی سیصد نسخه خطی است که در کتابخانه یاد شده نگهداری می شود. در این مجموعه از نام مؤلف و کتاب بدقت یاد شده و مطالب کتاب نیز تا حدودی نموده شده است. محقق کتاب منابع مراجعه و مآخذ کتابشناسی و نسخه شناسی را نیز در ذیل معرفیها نشان داده و بدین سان بر سودمندی فهرست افزوده است.

حدیث

* ترجمه و تفسیر نهج البلاغه. محمدتقی جعفری. (چاپ چهارم، تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۲). ج ۱۶. ۳۳۳ص، وزیری. جلد شانزدهم از تفسیر نهج البلاغه است که مشتمل بر تفسیر خطبه نود و یکم تا نود و سوم می باشد. در این جلد به مباحث توحید و

خداشناسی و فلسفه تاریخ پرداخته است.

فقه و اصول

* حریم عفاف. روح الله حسینیان. (چاپ اول: تهران، مرکز چاپ و نشر سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۲). ۲۰۰ص، رقعی.

مؤلف در این کتاب در چهارفصل کوشیده است تا مسأله حجاب و نگاه را از ابعاد مختلف به بحث کشیده و زوایای بحث را روشن کند. در فصل اول از جایگاه حجاب در فرهنگ اسلامی سخن رفته است. در فصل دوم حدود پوشش بررسی شده است و فصل سوم ویژه بحث احکام نگاه است که در ضمن آن، احکام نگاه، نگاه آمیخته به لذت، نگاه به زنان غیر مسلمان و ... گرایش شده است. در فصل چهارم و با عنوان «خانواده و جامعه نمونه» روایاتی درباره زیبایی و آرایش نقل و تبیین شده است.

* دراسیه موضوعیه حول نظریه العرف. خلیل رضا المنصوری. (چاپ اول: قم، مرکز انتشارات دفتر تبلیغات

اسلامی، ۱۳۷۲). ۲۲۴ص، وزیری. مؤلف در این کتاب کوشیده است تا مفهوم دقیق «عرف» را تبیین کند و نقش آن را در استنباط و اجتهاد باز گوید. کتاب در چهاربخش تنظیم شده است:

در بخشهای یک تا چهار به اختصار علم اصول تعریف شده و اجتهاد و تاریخ و تطور آن گزارش شده است. تقلید و اقسام آن و نقش تقلید و چگونگی تلاش وی در تشریح و گزارش احکام بررسی شده است. بخش پنجم، که بخش اصلی کتاب است، با گزارش عناصری که در استنباط نقش دارند آغاز می شود و با تبیین معنای عرف و تحدید حدود آن ادامه می یابد. در ادامه بحث از نقش عرف در استنباط، نمونه های عینی آن در فقه، حجیت آن و ... به دقت و تفصیل بحث شده است. مسئله عرف و نقش آن در استنباط بدین سان گسترده، گویا برای اولین بار در کتابی مفرد مورد توجه قرار گرفته که اقدام مؤلف ستودنی است.

* احکام الغصب فی الفقه الاسلامی. عبدالجبار حمد شرار.

(چاپ دوم، قم، مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۲). ۳۱۱ص، رقمی.

مؤلف در این کتاب ابتدا شیوه بحث و بررسی خود را گفته و آنگاه بحث‌های مقدماتی را در تعریف و تبیین اصطلاحاتی که در این بحث به کار گرفته می‌شود، آغاز کرده است.

متن کتاب در چهار باب سامان یافته است: در باب اول ابتدا مفهوم غصب در لغت و اصطلاح فقیهان با دقت و گستردگی بحث و بررسی شده و در فصل دوم آن عناصر شکل دهنده غصب و شرایط و پایه‌های آن گزارش شده و در ادامه آن دلایل حرمت غصب عرضه گردیده است. در فصل سوم از لزوم بازگرداندن اموال مغضوب سخن رفته و چگونگی آن تبیین شده است. در باب دوم از ضمان و احکام آن بحث شده و در باب سوم از تصرفات غاصب و احکام آن گفتگو به میان آمده است.

پایان بخش کتاب بحثی است دقیق از حیازت و فرق آن با غصب و احکام آن. کتاب بر پایه فقه مذاهب هفتگانه و قوانین موضوعه تدوین شده است. از این روی اثری است تطبیقی و مآلاً کارآمد و سودمند.

* نماز درس زندگی. سیدعلی شفیعی. (چاپ اول: اهواز، خوزستان معارف، ۱۳۷۲). ۷۹ص، رقمی.

احکام نماز و تاثیر آن در زندگی و سؤالهایی که درباره آن مطرح است، در ضمن چند بحث و به طور ساده و روان در کتاب حاضر مورد بررسی قرار گرفته است.

۱۱۱ص، جیبی.

این کتاب از آثار دقیق و بسیار خواندنی است که در پنج بخش مباحث مربوط به خداشناسی را گزارش کرده است. خدایی که اسلام معرفی می‌کند، راه‌های خداشناسایی، خدا و یگانگی او در قرآن، آثار فردی و اجتماعی توحید، عناوین بخش‌های اصلی کتاب است. نثر کتاب، روان و پرداخت مطالب آن استوار و دقیق است.

* فلسفه اسلامی: حیات عقلی اسلام. بیوک علیزاده. (چاپ اول: تهران، سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۱). ۲۱۵ص، وزیری.

در بخش اول کتاب ماهیت فلسفه و تعاریف و مبادی آن مورد بررسی قرار گرفته است. بخش دوم کتاب درباره ماهیت دین اسلام و تعریف لغوی دین و تبیین مبادی معرفت دینی است. بخش سوم کتاب درباره حیات عقلی اسلام و تاریخچه آن در احادیث ائمه معصومین -ع- است. نویسنده در این اثر عهده دار اثبات این نکته است که اسلام به تعقل اهمیت خاصی داده و روش دین برای بررسی مسائل، روش عقلی است.

اخلاق و تعلیم و تربیت * آداب تعلیم و تعلم در اسلام. سید محمدباقر حجتی. (چاپ هیجدهم: تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۲). ۷۷۵ص، رقمی.

ترجمه گزارش گونه‌ای است از اثر ارجمند و بی‌مانند عالم جلیل‌القدر و فقیه بزرگ شیعی زین‌الدین بن علی، مشهور به شهید ثانی که تحت عنوان

فلسفه و کلام

* مواضع مادر ولایت و رهبری. محمدجواد باهنر. (چاپ اول: تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۲). ۱۳۱ص، رقمی.

«مواضع ما» مجموعه‌ای است که در روزهای آغازین پس از انقلاب تدوین یافت و نشانگر مواضع اعتقادی، سیاسی اقتصادی فرهنگی حزب جمهوری اسلامی بود. این مواضع در جلسات حزب توسط مجتهد بزرگ انقلاب شهید دکتر بهشتی تدریس می‌گشت. پس از شهادت جانگداز آن بزرگوار، دانشمند تیزبین، شهید محمدجواد باهنر، تدریس آن را به عهده گرفت که متأسفانه چندان ادامه نیافت. آنچه در این مجموعه آمده است، مجموعه چهاردرس است در تفسیر «مواضع» یاد شده و با عناوین: امامت و هدایت، حدود امامت و ولایت مردم و مسئله ولایت و رهبری، و بحثی درباره معاد کتاب بر روی هم خواندنی است و مخصوصاً فصل سوم آن نکات دقیق و راهشگایی در سیاست اسلامی دارد.

* خداشناسی. سیدرضا برقمی. محمدجواد باهنر و علی گلزاده غفوری. (چاپ پانزدهم: تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۲).

مراتب آن و نمونه‌هایی از مضامین دعاها و جنبه‌های تربیتی آن در کتاب حاضر مورد بررسی قرار گرفته است. در این اثر افزون بر تبیین مسأله دعا، تربیت نیز مورد تأمل قرار گرفته است.

* راهنمای پدران و مادران. محمدعلی سادات. (چاپ اول: تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۲). ج ۲، ۲۰۲ص، رقمی.

جلد دوم راهنمای پدران و مادران در شیوه‌های برخورد با کودکان است و در آن از مسائل ذیل سخن رفته است: تشویق و تنبیه، پرورش اخلاقی کودکان، کودکان و میل جنسی، تربیت دینی کودکان، آموزش آداب عملی و راه و رسم صحیح زندگی و پرورش عاطفی کودکان. یادآوری می‌شود که در جلد اول این اثر به شیوه‌های برخورد با نوجوانان پرداخته شده است.

تاریخ و شرح حال

* تاریخ اسلام. سید هاشم رسولی محلاتی. (چاپ دوم: تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۲). ۲۶۳ص، وزیری.

خلاصه‌ای است گویا و مستند از تاریخ اسلام که به انگیزه کتاب درسی برای دانشگاهها به قلم آمده است. مؤلف در گزارش تاریخ اسلام کوششهای شایسته‌ای انجام داده است و این مجموعه گزیده‌ای است از آثار مفصل وی در این باره. کتاب در هفت بخش، تاریخ اسلام را از پیدایش عرب تا خلافت عثمانی دربر دارد و عناوین اصلی آن بدین قرار است: شبه جزیره العرب و موقعیت آن، دوران ولادت و

منیة المرید فی آداب المفید و المستفید بارها منتشر شده و پیشتر از چگونگی آن سخن گفته‌ایم. (شماره ۲، ص ۱۲۸). وی افزون بر ترجمه کتاب، در مقدمه از شرح حال و آثار شهید ثانی بتفصیل سخن گفته‌اند و نیز تمام منابع آیات و روایات را استخراج کرده‌اند. همچنین پیوستی در آداب سکنی و اقامت در مدارس از کتاب «تذکره السامع...» ابن‌جامعه ترجمه کرده و بدان افزوده‌اند. فهرستی سودمند از آثار و کتابهای تعلیم و تربیت اسلامی نیز در پایان آورده‌اند و بر روی هم کتابی خواندنی، سودمند و ارجمند سامان داده‌اند که بر متن آن افزونیها و فواید فراوانی دارد.

* اسلام و حقوق کودک. احمد بهشتی. (چاپ دوم: قم، مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۲). ۲۶۳ص، رقمی.

کوششی است در شناخت حقوق طفل بر والدین و جامعه از نگاه اسلام و تطبیق آن با اعلامیه حقوق بشر. کتاب در ده بخش سامان یافته و در ضمن بخشهای مختلف آن از حمایت کودک، تامین امنیت خاطر برای کودکان، لزوم مراقبت کودکان استثنایی، محبت و تفاهم، تعلیم و تربیت کودک، پرورش استعدادها، تامین نیازها، رفع دشواریها و مزاحمتها از سیر رشد کودکان و... بتفصیل سخن رفته است.

* آیین دوستیابی در اسلام. محمد الحیدری. ترجمه حسن سناجیان. (چاپ اول: تهران، انتشارات و آموزش انقلاب اسلامی، ۱۳۷۲). ۲۵۷ص، رقمی.

این کتاب با تکیه بر قرآن کریم و احادیث رسول اکرم-ص- و اخبار اهل بیت-علیهم السلام- یکی از مهمترین وجوه روابط اجتماعی، یعنی دوستی و برادری میان انسانها را با گزیده‌گویی و بیانی روشن طرح و تفسیر کرده است. در این کتاب به پیوند دوستی از منظری الهی و انسانی نگریسته شده و از این جهت برجستگی ویژه‌ای در مقایسه با بحثهای همگون یافته است. جایگاه دوستی و دوست شایسته از نگاه اسلام، عوامل استحکام دوستی و عوامل گسستن آن، فصول اصلی کتاب است که در ضمن آنها مسائل اجتماعی بسیاری طرح و بحث شده است.

* اخلاق در بازار. حسن صنعتکار. (چاپ اول: قم، دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۲). ۲۴۰ص، وزیری.

ایمان کلید حل مشکلات، ارزش کار در اسلام، تجارت و آداب آن، برخی از راه‌حلهای مشکلات اقتصادی اسلام، مالکیت در اسلام و احکام کسب و تجارت، عنوان مباحث کتاب حاضر است.

* پرورش در پرتو نیایش. حسنعلی نوریها. (چاپ اول: تهران، نشر تفکر، ۱۳۷۲). ۲۸۷ص، وزیری.

رابطه نیایش و پرورش و ذکر و

نوجوانی رسول خدا، ازدواج با خدیجه تا بعثت رسول خدا(ص)، بعثت رسول خدا، هجرت به مدینه، نگاهی به سیره عملی و مکارم اخلاق رسول الله(ص)، دوران خلافت خلفای سه گانه.

* تاریخ العرب فی الاسلام. جواد علی. (چاپ اول: قم، انتشارات شریف الرضی، ۱۴۱۴). ۲۱۷ص، وزیری.

مؤلف کتاب پس از نگارش تاریخ عرب قبل از اسلام و نشر آن با عنوان «المفصل فی تاریخ العرب قبل الاسلام»، که بی گمان گسترده ترین، دقیقترین و سودمندترین اثر در تاریخ عرب است، به تاریخ عرب در اسلام پرداخته و ظاهراً جز این نوشته کوتاه به ادامه بحث توفیق نیافته است. این کتاب یکسره سیره پیامبر است که در فصل اول از اهمیت و حساسیت تاریخ اسلام و چگونگی تدوین آن سخن گفته و در فصل دوم از مکه و مسائل مربوط به آن. فصل سوم عهده دار گزارش تاریخ اسلام است از ولادت رسول الله-ص- تا بعثت و در فصل چهارم از بخشی از دوران رسالت بحث کرده است.

* شهید اول - فقیه سریداران. محمدحسن امامی. (چاپ اول: تهران، مرکز چاپ و نشر سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۲). ۱۳۶ص، رقمی.

هفدهمین کتاب از مجموعه «دیدار با ابرار» است که به شرح حال، گزارش آثار و اندیشه فقیه بزرگ شیعی، محمدبن محمد، مشهور به «شهید اول»، پرداخته است. حله در عصر شهید، استادان شهید، آثار و تالیفات شهید، سیمای شهید، جایگاه شهید در دمشق،

فرزندان شهید، برخی از عناوین این کتاب است.

* مفخر شرق سید جمال الدین اسدآبادی. سید غلامرضا سعیدی. (چاپ دوم، تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۲). ۱۶۳ص، رقمی.

زنده یاد سید غلامرضا سعیدی از نویسندگان و مترجمان سختکوش و هوشمندی بود که آثار بلندی در جهت تنویر افکار نسل جوان تالیف و ترجمه کرد. او براستی از زمره پیشروان نهضت اسلام در ایران بود و شناسایی و شناساندن مسائل جهان اسلام و چهره های برجسته و احیاگر جامعه اسلامی مهمترین دلمشغولیهها و تلاش قلمی او را تشکیل می داد.

در این مجموعه، حضرت سیدهادی خسروشاهی همت ورزیده و ترجمه و نگارشهای آن بزرگوار را درباره سید جمال الدین اسدآبادی تدوین کرده و نشر داده است. حرکت اصلاحی سید جمال الدین در مصر، سید جمال الدین در هند، سید جمال الدین در پاریس و روسیه، عناوین اصلی بخشهای کتاب است که با گفتگویی خواندنی درباره سید جمال الدین با استاد سعیدی کتاب پایان می یابد.

در مقدمه کتاب مقاله آقای خسروشاهی درباره شرح حال، افکار،

آثار و اقدامات اصلاحی استاد سعیدی سودمند و خواندنی است.

* زندگانی تحلیلی پیشوایان ما. عادل ادیب. ترجمه اسدالله مبشری. (چاپ یازدهم، تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۲). ۲۹۷ص، رقمی.

کتاب حاضر عهده دار بررسی تحلیلی زندگی رسول گرامی اسلام و ائمه طاهرین-ع- است. در بررسی زندگی پیشوایان بیشتر به اقدامات و موضعگیریهای آنان پرداخته شده و بعد اجتماعی زندگی آنان نشان داده شده است. نثر کتاب بسیار جاندار و روان است.

* پس از پنجاه سال: پژوهشی تازه پیرامون قیام حسین علیه السلام. سیدجعفر شهیدی. (چاپ پانزدهم: تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۲). ۲۱۶ص، رقمی.

تحقیق مستند و عالمانه ای است درباره قیام امام حسین-ع- و زمینه های آن و اوضاع مسلمانان در آن روزگار که در ضمن آن به مناسبت، وضع سیاسی و اجتماعی اسلام تا پایان عصر خلفا مورد بررسی قرار گرفته است. نویسنده در این تحلیل متکی بر منابعی بوده که نزدیکتر به حادثه بوده است و با وصف این، منابع دیگر را نیز از نظر دور نداشته است. چاپ نخست این کتاب در سال ۱۳۵۵ منتشر شد و از آن هنگام تاکنون، هر سال یک بار به چاپ رسیده است و این نشانگر استقبال مناسبی است که از این اثر شده است.

* محیط پیدایش اسلام. سید محمدحسین بهشتی. (چاپ سوم:

نخستین تذکره شناخته شده از شاعران یزد است و در آن شرح حال شاعران و نمونه برخی از اشعار آنان آورده شده است. مؤلف کتاب از شاعران و ادیبان قرن سیزدهم است. در مقدمه کتاب، مصحح به تذکره های شاعران یزد اشاره کرده و درباره هر یک توضیحاتی داده است. در پایان کتاب نیز تعلیقاتی آورده شده که بر ارزش کتاب افزوده است.

سیاسی

* مجموعه مقالات سیاسی. سید احمد موثقی. (چاپ اول: قم، دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۲). ۴۵۴ص، وزیری.

کتاب حاضر مشتمل بر هشت مقاله خواندنی درباره مسائل سیاسی است. سید جمال الدین اسدآبادی، نظریه های امپریالیسم، انترناسیونالیسم و حاکمیت ملی در مکتب مارکسیسم، سیاست تنش زدایی، جنبش غیر متعهدها، اشغال لانه جاسوسی، نفت به عنوان ابزار قدرت جمهوری اسلامی ایران و اندیشه سیاسی فارابی، موضوع مقالات این کتاب است.

قرآن

* الحروف المقطعة فی القرآن الکریم. عبد الجبار حمد شراره. (چاپ دوم، قم، مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۲). ۱۰۳ص، رقعی.

«چگونگی حروف مقطعه»، که در آغاز ۲۹ سوره قرآن آمده است، از دیرباز در میان مفسران مورد گفتگو بوده است برخی از مفسران بر این باور

تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۲). ۱۵۶ص، رقعی.

در آغاز کتاب از روش تحقیق در مباحث دینی سخن رفته است و سپس به اوضاع عربستان در هنگام ظهور اسلام و اوضاع ایران و مصر و حبشه در پیش از ظهور اسلام اشاره شده و در پایان عوامل موفقیت دین اسلام بر شمرده شده است.

اقتصاد

* اقتصاد کلان. یوسف فرجی. (چاپ اول: تهران، انتشارات کویر، ۱۳۷۲). ۲۸۹ص، وزیری.

کتاب حاضر بر اساس یادداشت هایی فراهم آمده که نویسنده برای تدریس درس اقتصاد کلان دوره کارشناسی رشته های اقتصاد و مدیریت و حسابداری تهیه کرده است. در این اثر از تئوری های مصرف و سرمایه گذاری و عرضه پول و نظریه تعیین درآمد سخن رفته است.

* سیاست های تعدیل اقتصادی. پروانه کمالی دهکردی. (چاپ اول: تهران، مؤسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی، ۱۳۷۲). ۱۸۳ص، وزیری.

کتاب حاضر عهده دار بررسی سیاست های تعدیل اقتصادی در کشورهای کره جنوبی، غنا، نیجریه و جمهوری اسلامی ایران است. در فصل اول کتاب از تعاریف در این باره سخن رفته است و در فصل دوم به تجربه های کشورها پرداخته شده و در فصل سوم به سیاست تعدیل اقتصادی در ایران اشاره شده و در آخرین فصل به بررسی تطبیقی و نتیجه گیری پرداخته شده است.

* بررسی امکانات مبادلاتی کشورهای مسلمان. نرگس ابوالحسنی خواجه. (چاپ اول: تهران، مؤسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی، ۱۳۷۲). ۳۵۸ص، وزیری.

در فصل اول کتاب از اوضاع اجتماعی کشورهای اسلامی سخن رفته است. فصل دوم کتاب درباره ساختار اقتصاد کشورهای اسلامی است و فصل سوم درباره ساختار تجارت آنها. مطالب کتاب مستند به آمار و ارقام است و جدول های آن بر ارزش کتاب افزوده است.

ادبیات

* دیوان مظفر شیرازی. مقدمه و بازنگری منصور رستگار فسایی. (چاپ اول: تهران، کویر، ۱۳۷۲). رقعی.

کتاب حاضر مشتمل بر دیوان کامل مرحوم مظفر شیرازی است و غزلیات و قصائد و قطعات و رباعیات و اشعار ناقص او در ضمن پنج فصل آورده شده است. در مقدمه کتاب شرح حال شاعر و افکار و چگونگی اشعارش مورد بررسی قرار گرفته است.

* تذکره میکده. محمدعلی وامق. به کوشش حسن مسرت. (چاپ اول: تهران، سلسله نشریات ما، ۱۳۷۱). ۳۵۱ص، وزیری.

استاد حجتی در موضوع خود از آثار مفصل، دقیق و خواندنی است.

* ترجمه مصور سوره رعد. علی اکبر مهدی پور. (چاپ چهارم: تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۲). ۷۱ص، وزیری.

در آغاز کتاب اجمالی از مطالب سوره رعد آورده شده و سپس ترجمه سوره به فارسی و انگلیسی و فرانسه، همراه با تصاویری، آمده است.

تفسیر

* تفسیر فاتحة الكتاب. محمدباقر ملکمی میانجی. (چاپ اول: قم، دارالقرآن الکریم، ۱۴۱۳). ۸۲ص، وزیری.

تفسیری است کلامی، فقهی از سوره فاتحه. مؤلف با دستمایه‌ای از آیات روایات و نیز با توجه به صحیفه سجادیه در تفسیر و تبیین این سوره مبارکه کوشیده است. نقل آراء و افکار مفسران و یقین و نقد و بررسی دیدگاههای مختلف در این مجموعه قابل توجه است. مؤلف از بزرگان «مکتب تفکیک» و از کوشندگان در جهت عرضه معارف قرآنی است. از این روی بحثهای این مجموعه، بویژه در باب معرفت خداوند متعال، شناخت اسماء و صفات و... در شناخت این جریان سودمند تواند بود.

توافق کامل با داده‌های علمی جدید است عارضه مسی دارد. (ص ۳۳۷-۳۳۶).

فصل اصلی کتاب عبارتند از: انجیلها، قرآن و دانش نو، داستانهای قرآن و داستانهای عهدین، قرآن احادیث و دانش جدید و...

* پژوهشی در تاریخ قرآن کریم. سید محمدباقر حجتی. (چاپ ششم: تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۲). ۶۲۸ص، رقی.

عنوان «تاریخ قرآن» عنوانی است نو، که مفهوم دقیق آن در میان عالمان علوم قرآن چندان مشخص نیست. (ر.ک: آینه پژوهش، شماره ۲۰، ص ۲۵). در ذیل این عنوان غالباً برخی از مباحث علوم قرآنی، که تا حدودی جنبه تاریخی دارد، بحث و بررسی می‌شود. مؤلف محقق کتاب را در هجده فصل سامان داده و در ضمن فصول مختلف آن از عناوین و اسامی قرآن کریم، وحی الهی، نزول قرآن کریم، معانی آیه و سوره و فواتح سوره‌ها و حروف مقطعه قرآن و تعداد حروف و کلمات قرآن، نگارش قرآن کریم در زمان پیامبر و پس از پیامبر، جمع و تدوین قرآن، قرائت قرآن، اختلاف قرائتها و زمینه‌های آن و قاریان و... بتفصیل سخن رفته است. کتاب

بوده‌اند که این حروف از متشابهات است و مآلاً از حوزه فهم بشر بیرون. و مفسران بسیاری که بر این باور نبودند، در چگونگی آن دیدگاههای بسیاری عرضه کرده‌اند. مؤلف این اثر که گسترده‌ترین بحث در این زمینه است. در سه فصل این بحث را سامان داده است: در فصل اول دیدگاه متشابه بودن این حروف را به نقد کشیده است و در فصل دوم یازده قول مهم را نقل کرده و به نقد و بررسی آنها پرداخته است. در فصل سوم دیدگاهی را گزارش و نقد کرده است که معتقد است این حروف آغاز سوره‌ها و شیوه‌ای در افتتاح کلام است و نه جز آن.

* مقایسه‌ای میان تورات، انجیل، قرآن و علم. موریس بوکای. ترجمه ذبیح‌الله دبیری. (چاپ پنجم: تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۲). ۳۳۸ص، وزیری.

بررسی و تحلیل هوشمندانه، عالمانه و بیطرفانه ارجمندی است میان کتابهای یاد شده. مؤلف بر پایه شناختهای تاریخی و محتوایی به این نتیجه می‌رسد که تناقضات و تضادها نتیجه اجتناب ناپذیر کثرت منابع در تورات و انجیل است و... اما وحی قرآنی سرگذشت اساساً متفاوتی با سرگذشت دو وحی دیگر دارد. وحی قرآنی، که پس از دو وحی پیش از آن آمده، نه تنها از تناقضات در حکایات، که علامت تحریرهای انسانی مختلف انجیل است، مبرا می‌باشد، بلکه برای کسی که به بررسی آن با کمال واضح بینی، در پرتو دانش اقدام کند، فضیلت خاص خود را که عبارت از

